

a perjog a pervezetési, a jogorvoslatokat korlátozó, a jogkérdésre szorító stb. rendelkezésével. Mindezen szabályok azonban egy magasabb elv megszorító magyarázatán belül érvényesülhetnek csak, amelyik elv így fogalmazható: ha azonban az ügy ugys a bíróság előtt van és munkatöbblet nélkül az anyagi igazságnak jobban megfelelő ítélet hozható, lehetőleg az anyagi igazságnak tegyünk eleget. A mi polgári perrendtartásunk is ebből indult ki, mikor a felülvizsgálat körét a jogsértéseken felül a nyilván helytelen ténybeli következtetésekre és az iratellenességre is kiterjesztette, mert ha az iratok alapján a tényállás helyesbíthető, akkor nem célszerű azt megakadályozni csak azért, mert a felülvizsgálat elvileg csak a jogkérdésben perorvoslat. Ugyancsak ezt a magasabb elvet tartja szem előtt a német Reichsgericht, mikor a valorizációs különbözeti keresetnél az alapperbeli ítélet jogerejét a jogalap szempontjából nem veszi figyelembe akkor, mikor a régi alapper idején alperesnek a kereseti összeg olyan csekély volt akkori vagyoni viszonyainál fogva, hogy erélyesebb védekezést nem tartott szükségesnek, míg a valorizációs különbözet ma neki jelentékeny megterhelés és így meg kell neki adni a módot arra, hogy a jogalap tekintetében is újból és alaposabban védekezhessen. Végül még egy példát akarok felhozni, amire vonatkozólag döntést nem ismerek. Szerény nézetem szerint ugyanis, bár az alperes beismerése kizárja a beismert tényre nézve a további bizonyítás felvételét, ha egyéb kapcsolatos tényekre elrendelt bizonyítás során az okiratokból és a tanuk vallomásából kiderül a beismert tény valótlanúsága, a bíróság a beismert tényt nem fogja ítélete alapjául venni, hanem az anyagilag való tényt, hacsak alperes beismerésében elismerés nem foglaltatik, elismerése egy jognak, melynek megalapozója a beismert tény.

Fenti álláspont természetesen nem jelenti azt, hogy ugyanazon bíróságnak a jogkérdésben való véleményváltozását ugyanazon per folyamán helyesnek tartanám.

Sz—i.

Előleg valorizációja. A restitúciós követelések a valorizációs gyakorlat kezdő időszakában kedvezményes elbánásban részesültek azon az alapon, hogy aki valamit téríteni tartozik, az ugyanazon értékben tartozik azt visszaszolgáltatni, mint ahogy kapta. Így az ügylet hatálytalansága, vagy nem teljesítése esetén az előleget a bírósági gyakorlat eltérőleg az uralkodó vétkességi elmélettől az előleg megkapása napjától 100%-ban valorizálta vétkességre való tekintet nélkül. Pedig a restitúciós követeléseknek e kedvezményes elbírálására semmiféle elvi alap nincs. Minden szolgáltatás csak akkor van teljesítve, ha ugyanazon értékben szolgáltatják, mint ahogy eredetileg kikötve volt, ha pedig a korona egyenlő korona merev álláspontjára helyezkedünk, akkor az előleg is vissza van térítve, ha a jogosult ugyanazon összegű névleges koronát kap vissza. E tekintetben teljesen helyes tehát a Kuria újabb gyakorlata, mely a restitúciós követeléseket is az általános elvek szerinti mértékben valorizálja:

„Ami már most az ügylet hatálytalansága folytán felperesnek visszajáró előleg valorizációját illeti... a pénz értékének romlása nem róható a maga egészében alperesre, hanem azt felperes is viselni tartozik és pedig annál is inkább, mert közismert dolog, hogy rendszerint a hitelező sem volt abban a helyzetben, hogy követelését még ha idején megkapta volna is, annak teljes értékében való fennmaradását megóvhatta volna.“ (P. IV. 6525/924.)

Ellenben helytelen az előlegkövetelés valorizációjának fordulópontjával a visszafizetési kötelezettség beálltának napját venni. Ez az álláspont visszaesés abba a helytelen teoriába, mely a valorizációt a késedelemmel és a vétkességgel kapcsolja össze:

„A vételéreloleget az eladó rendszerint abban az értékben tartozik visszaadni, amellyel az a visszaszolgáltatási kötelezettség beálltakor birt, kivéve, ha az ügylet kizárólag az eladó hibájából nem ment teljesedésbe.“ (Kuria P. VII. 3105/925.)

Sz—i.